

відсотків, а вартість продукції, якою вона виплачується, значно вища за собівартість. Окрім того, в сільськогосподарському виробництві питома вага фонду оплати праці у валових витратах складає лише 13%, а на окремих підприємствах – 7-8%.

Таким чином на державному рівні потрібно вирішити питання щодо відновлення показників економіки праці у звітності сільськогосподарських підприємств. Калькуляція і собівартість трудових затрат мала б охоплювати всю рослинницьку й тваринницьку програму, як це було раніше. Важливо контролювати ефективність виробництва кожного продукту. Таким чином, відобразатиметься вся зайнятість в офіційному сільському господарстві, з'явиться матеріал для ґрунтового аналізу ефективності використання сільського трудового ресурсу.

Беляєва Н.С.,

Київський національний університет технологій та дизайну,

м. Київ, Україна

ДОСЛІДЖЕННЯ СТАНУ СИСТЕМ ОБЛІКУ ТА КАЛЬКУЛЮВАННЯ ВИТРАТ НА ПІДПРИЄМСТВАХ

Сьогодні система управління витратами має забезпечувати формування стійкої і довгострокової конкурентної переваги підприємства на ринку за показниками витрат. Зменшення собівартості продукції шляхом ефективного управління витратами без зниження обсягів реалізації, валових доходів, якості продукції, обумовлює можливість збільшення прибутку. У зв'язку з цим правильний облік витрат і обчислення собівартості, своєчасний контроль за їх формуванням, оперативний аналіз мають важливе значення для ефективного управління витратами підприємства.

В спеціальній літературі до цього часу досліджуються питання класифікації методів обліку витрат на виробництво та калькулювання, визначаються сфери їх застосування. При цьому, ні в офіційних документах, ні у спеціальній літературі, не вказано конкретного переліку методів обліку витрат та методів калькулювання, які є рекомендованими для використання підприємствами різних галузей промисловості. Проведений огляд літературних джерел показує, що проблеми застосування методів калькулювання собівартості продукції на підприємствах України сьогодні досліджуються багатьма науковцями. У вітчизняних і закордонних наукових колах тривають дискусії щодо методики обліку витрат і калькулювання собівартості продукції. Означена тема досліджується у працях: А. Апчорча, І Білоусової, Ф. Бутинця, С. Голова, Н. Гурі, К. Друрі, Т. Карпової, І. Садовської, Т. Сльозко, Ч. Хорнгрена, Дж. Фостера та інших. Детальна класифікація методів обліку витрат наведена в працях Ю.О. Мішіна, Л.В. Нападовської, В.В. Сопка. Дослідженню методу бухгалтерського обліку, як системи прийомів реалізації його функцій достатню увагу приділив Г.Г. Кірейцев. М.Д. Врублевський виділив та описав етапи кожного з методів обліку витрат і калькулювання виробничої собівартості продукції. Але проблема дослідження калькулювання собівартості та обліку витрат в цілому потребує подальших досліджень, оскільки відсутня єдина думка серед спеціалістів і щодо класифікації методів обліку витрат на виробництво та калькулювання собівартості продукції.

Калькулювання і контроль собівартості об'єктів витрат забезпечує система виробничого обліку. В межах цієї системи спочатку здійснюється накопичення витрат за однорідними елементами (матеріали, зарплата тощо) у розрізі відповідних підрозділів (центрів відповідальності), а потім ці витрати розподіляються на певні види продукції (калькуляційні одиниці).

Більшість систем обліку витрат можуть застосовуватися у різних галузях господарства незалежно від цілей їх функціонування: у промисловості, транспорті, торгівлі, держбюджетних установах. Проте залежно від різних галузей діяльності існують певні особливості обліку витрат, це, зокрема, стосується, наприклад, методики розрахунку собівартості: на промислових підприємствах – виробленої продукції, на торгових – реалізованих товарів. Крім того, як показує практика на підприємствах різних форм власності відсутній єдиний порядок розподілу витрат, мають місце спрощення в методах розподілу затрат на виробництво між видами продукції, у складі загальновиробничих витрат обліковуються різні за економічним змістом витрати. Розподіл витрат для підприємств промисловості в Україні у фінансовому обліку здійснюють згідно П(С)БО 16 «Витрати», а в управлінському – згідно Методичних рекомендацій з формування собівартості продукції (робіт, послуг) у промисловості від 09.07.2007 р. Вибір методу обліку витрат належить до сфери управлінського обліку, оскільки в національних стандартах бухгалтерського обліку дане поняття відсутнє. У вітчизняному управлінському обліку можуть застосовуватися різні системи обліку витрат і калькулювання собівартості, які відрізняються один від одного об'єктами калькуляції, підходами до обліку постійних накладних витрат, контролем витрат. Залежно від обліку в процесі калькуляції постійних накладних витрат всі методи можна розділити на калькуляції собівартості з повним розподілом витрат (абзорпшен-костинг) і калькуляції собівартості за змінними витратами (директ-костинг).

Загальною рисою обох систем є визнання адміністративних витрат, витрат на збут та інших витрат як витрат звітного періоду, що передбачає їх відшкодування за рахунок прибутку підприємства. Принципова ж відмінність між системою обліку неповних витрат і системою обліку повних витрат полягає у відношенні до постійних загальновиробничих витрат.

Система обліку повних витрат, базується на розподілі витрат на прямі та непрямі, передбачає включення до собівартості продукції усіх виробничих витрат – як змінних, так і постійних. Відповідно, всі виробничі витрати розподіляються між виробами і включаються у собівартість незавершеного виробництва та готової продукції. Це підтверджує, що система обліку повних витрат здебільшого орієнтована на виробництво, а її принципи обліку сприяють відображенню технологічних аспектів виробничого процесу. Вони повною мірою проявилися у методах обліку і калькулювання за замовленнями та процесами. Система обліку неповних витрат, навпаки, більше орієнтується на процес реалізації, а її принципи відповідають потребам дослідження ринку. Вона основана на класифікації витрат за ступенем впливу обсягів діяльності підприємства і передбачає включення до собівартості продукції лише змінних виробничих витрат.

В зарубіжних країнах при класифікації систем обліку витрат підприємства за повнотою їх включення до складу собівартості готової продукції також виділяють традиційну систему обліку повних витрат, покликану задовольняти потреби стратегічного управління, та систему обліку неповних (змінних, обмежених) витрат, орієнтовану на задоволення потреб оперативного управління. Такі системи як АВС та нормативного розподілу постійних витрат, які належать до зарубіжних систем, розглядаються як перехідні між абзорпшен-костинг та директ-костинг

Вареник О.Ф.,

Бердянський університет менеджменту і бізнесу,

м. Бердянськ, Україна

ПРИДБАННЯ ТА АМОРТИЗАЦІЯ МАЛОЦІННИХ НЕОБОРОТНИХ МАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ: ПОДАТКОВИЙ ОБЛІК

При здійсненні обліку малоцінних необоротних матеріальних активів виникає багато облікових нюансів як на етапі класифікації, так і майже в усіх операціях пов'язаних з ними (від придбання до ліквідації). Малоцінні необоротні матеріальні активи (МНМА) з погляду бухгалтерських нормативів відносяться до однієї з підгруп основних засобів. З погляду податкового обліку МНМА не вважаються основними засобами. Це інші необоротні активи.

Податковий кодекс України (ПКУ) приводить перелік витратних складових первісної вартості лише для основних засобів (п.п. 146.5-146.10), зовсім не приділяючи уваги МНМА. Не дивлячись на це саме на нього і є сенс орієнтуватися, оскільки за необоротною сутністю МНМА дуже близькі до основних засобів. Тим більше, згаданий перелік подібний до бухгалтерського наповнення первісної вартості основних засобів, вказаний в П(С)БО 7. Відповідно, первісну вартість активу, що складена з таких витрат, в загальному випадку необхідно порівнювати з критерієм 2500 грн. для його класифікації як МНМА або основного засобу.

Всі витрати, які включають в первісну вартість МНМА і потім амортизують (відносять до відповідної групи податкових витрат – собівартості, загальновиробничих, адміністративних, збутових або інших операційних), повинні бути підтвержені розрахунковими, платіжними та іншими первинними документами, обов'язковість ведення і зберігання яких передбачена правилами ведення бухобліку і нарахування податку (пп. 139.1.9 ПКУ). Витрати на придбання і створення МНМА випали з переліку тих, що підлягають амортизації. Проте вони однозначно підлягають податковій амортизації. На це вказують пп.пп. 14.1.3, 14.1.20, п. 145.1 і пп. 145.1.6 ПКУ. Вартість МНМА, що амортизується, встановлюється на рівні їх первісної або переоціненої вартості. На відміну від бухобліку з метою податкової амортизації не зазначено враховувати можливу ліквідаційну вартість таких активів. У податковому обліку для амортизації МНМА дозволено застосовувати два методи амортизації: «50%/50%» та «100%». Податкову амортизацію нараховують методом, визначеним в наказі про облікову політику, з метою складання фінансової звітності.

Не передбачений для МНМА (об'єкти групи 11) і мінімально допустимий термін корисного використання. Амортизація МНМА – залежно від того, де їх використовують, – буде включена в собівартість виготовлених товарів (виконаних робіт, наданих послуг) або в інші витрати (адміністративні, збутові або інші операційні).

У Податковій декларації з податку на прибуток підприємства №1213 нараховану амортизацію МНМА відображають в різних рядках залежно від призначення МНМА. При податковому обліку МНМА можуть виникати й інші питання. Зокрема, можливість облікового розподілу об'єкту на окремі частини забезпечить швидше визнання податкових витрат. Адже в обліку з'явиться не один об'єкт